

Innhold:

- Timoteifrøet sitter godt fast, hvor hardt tør vi treske?
- Ha kontroll med vannprosent ved høsting, ikke stol på naboen!
- Er det liv i gjenlegga der det har vært tørke?
- Planlegg med tidlig rødkløvertresking i år

Frønytt kan du finne igjen på

www.froavlerlaget.no

Rekordtidlig frøtresking i mange arter i år, men ikke la deg forlede til å starte treskinga før du har sjekket hva vannprosenten i frøet faktisk er. Og hvor hardt kan du treske for å få ut frøet uten å skade spireprosenten?

Timoteifrøet sitter godt fast, hvor hardt tør vi treske?

Tresking og skårlegging av timotei har startet veldig tidlig i år, det skyldes selvfølgelig høg temperatur etter blomstring, dessuten har det mange steder kommet lite nedbør og da tvangsmodnes enga i tillegg. Under disse forholdene blir frøet sittende godt fast sjøl om vannprosenten i frøet er relativt lav. Med dårlige erfaringer med spireprosent i timotei de siste årene, bortsett fra i fjor, blir det et spørsmål om hvor hardt vi kan treske enga uten å risikere spireprosenten.

I 1975 publiserte Kåre Time og Ragnar Hillestad resultater fra en rekke forsøk med forskjellig slagerhastighet, modning(vann%) og broåpning. Disse resultatene er gyldige fremdeles sjøl om treskerne har blitt større og litt annerledes slagersystem på noen treskere (to slagere). Under gjengir vi hovedtrekkene fra disse undersøkelsene:

Slagerhastighet

Liten slagerhastighet: 11-15 m/s

Middels slagerhastighet: 20-23 m/s

Stor slagerhastighet: 30-34 m/s

Avstand, mm, fra slager til bru:

Liten: ca 7 og 3

Middels: ca 15 og 8 (varierte noe mer mellom treskerne)

Stor: ca 25 og 13

Vanninnhold ved tresking:

1. tidspunkt, ca vannprosent: 37
2. tidspunkt, ca vannprosent: 27 litt stor forskjell
3. tidspunkt, ca vannprosent: 21

Høg vannprosent og stor slagerhastighet øker risiko for skade på frøet og redusert spireprosent:

Tabell 12. Spireprosent i frø etter tresking med forskjellige slagerhastigheter og ulike høstetider.

Germination percentage of seed after combining with different cylinder speeds and at different stages of harvesting.

Slagerhastighet/Høstetid <i>Cylinder speed/Time of harvesting</i>	1. høstetid <i>1. harvesting</i>	2. høstetid <i>2. harvesting</i>	3. høstetid <i>3. harvesting</i>
1. Liten <i>Low</i>	86	92	93
2. Middels <i>Medium</i>	83	89	91
3. Stor <i>High</i>	76	86	87
Differanse: Liten—stor	10	6	6
Difference: Low—high			

Så lenge slagerhastigheten er liten eller middels så har ikke avstand mellom slager og bru noen betydning:

Tabell 14. Spireprosent i frø etter tresking med forskjellige slagerhastigheter og ulike avstander mellom bru og slager.
Germination percentage of seed after combining with different cylinder speeds and different concave clearances.

Avstand mellom bru og slager <i>Concave clearance</i>	Slagerhastighet <i>Cylinder speed</i>		
	1. Liten <i>Low</i>	2. Middels <i>Medium</i>	3. Stor <i>High</i>
1. Liten <i>Low</i>	90	88	81
2. Middels <i>Medium</i>	91	88	83
3. Stor <i>High</i>	90	88	85

Konklusjonen av undersøkelsene er at slagerhastigheten alltid vil påvirke spireprosenten, noe vi også så i prosjektet SpireTim, men når vannprosent er ned mot 25% risikerer vi lite om vi øker slagerhastighet til 20 m/s. Dersom du får ut mer frø ved å bruke en trangere bro er det ingen risiko så lenge slagerhastigheten er moderat.

Ha kontroll med vannprosent ved høsting, ikke stol på naboen!

Vi ser at det er stor forskjell i vannprosent i frøet i frøengene nå avhengig av jordart, alder på enga, gjødsling, soppbekjemping, legde og vekstregulering. I et forsøk med soppbekjemping og vekstregulering i timotei varierte vann% fra ca 27 til ca 38 avhengig av behandling og plassering i enga. Om frøavlerne i nabolaget starter frøtresking så betyr ikke det at alle andre enger har kommet like langt. Sjekk vannprosenten i frøet før du tresker hele enga. Ta ut en prøve fra tanken når du har treska noen meter inn i enga. Sjøl om elektroniske vann%-målere ikke er helt å stole på for måling av frø med vann% over 20, så gir de likevel en indikasjon på om det er tid for tresking. Det sikreste er å benytte stekeovnsmetoden, 130 grader i en time, men det tar litt mer tid. Vurder også fargen på frøet du tresker ut, er det for mye grønt i?

Er det liv i gjenlegga der det har vært tørke?

Tørke er en utfordring for mange gjenlegg nå, de kan være i live men svake, og noen steder ser vi at det er lite grønt igjen i bunn av gjenleggsåkern. Tidlig høstgjødsling kan bidra til å få store planter før innvintring, gjødsle gjerne før tresking av dekkveksten, da blir gjødsla tilgjengelig for gjenlegget så snart det kommer nedbør som kan løse den opp.

Brune gjenlegg - er det noe håp når gjenlegget har tørket bort? Vi har flere ganger erfart at gjenlegg ikke er så dødt som det kan se ut til om høsten etter tresking av dekkvekst. Ikke pløy opp før du er helt sikker på at det ikke er liv i plantene, det vil si at en i praksis kanskje ikke skal pløye om høsten men heller vurdere gjenlegget til våren.

Planlegg med tidlig rødkløvertresking i år

Humler og bier har trives godt i kløverfrøengene i år, kløverfrøavlerne er til stor nytte for pollinerende insekter, og de samme insektene til nytte for kløverfrøavleren. Varmen driver også fra tidlig modning av kløverfrøet, mye, kanskje all hvitkløver er tresket og vi ser at det vil bli en tidlig rødkløverfrøtresking også. I veiledningen for rødkløverfrøavl ser en at det regnes 5 uker fra maksimal blomstring til

frøet er modent for å svies ned. For de fleste rødkløverfrøengene betyr det at vi kan regne med å svi enga allerede i august. I tillegg står det også at det er bedre å høste litt tidlig enn litt seint i forhold til maksimal blomstring. Pass på å ha tørke og tresker klar tidlig i år!

Med hilsen fra:

Erik Aaberg	Norsk Landbruksrådgiving Oppland
Jørn Ketil Brønstad	Norsk Landbruksrådgiving Nord-Trøndelag
Silja Valand	Norsk Landbruksrådgiving Østafjells
John Ingar Øverland	Norsk Landbruksrådgiving Viken
Trond Gunnarstorp	Norsk Landbruksrådgiving Sørøst
Astrid Gissingen	Norsk Landbruksrådgiving Agder
Stein Jørgensen	Hedmark Landbruksrådgiving